

Stručný výčet prováděných pracovních činností:

- Zhotovení šperků opracováním kovů a spojení jednotlivých dílů pájením, svařováním, nýtkováním a lepením.
- Zhotovení obrub pro drahokamy a vsazování drahokamů do nich.
- Leštění, leptání, emailování, smaltování, matování a rytí vyrobených šperků.
- Opravy šperků a klenotů, včetně zhotovování chybějících částí.
- Sestavování a seřizování částí i celků všech typů mechanických a elektronických časoměrných přístrojů.
- Individuální zhotovování součástí při opravách, výroba funkčních vzorků a prototypů mechanických a elektronických časoměrných přístrojů.
- Opravy všech typů časoměrných přístrojů a jejich seřizování s použitím diagnostických přístrojů.
- Výměny jednotlivých součástí, např. skla, ručiček, natahovacího pera, výměny baterií atd.

Charakteristika místa výkonu práce:

Místem výkonu práce jsou vnitřní prostory zlatnické/hodinářské dílny nebo prodejny s klenoty, které jsou zpravidla vytápěné nebo klimatizované. Bezprostředně k prostorám prodejny nebo dílny mohou náležet příruční sklady se zbožím nebo díly. Prodejna je vybavena nábytkem nebo skladovacími zařízeními, ve kterých je uskladněno vystavované zboží. Pracoviště je osvětleno zpravidla umělým osvětlením nebo i kombinací přirozeného a umělého osvětlení. Při práci je nejčastěji používáno ruční nářadí, méně často pak strojní zařízení v malorozměrovém provedení (mikrosoustruhy, gravírovací frézky, pásově mikropily, mikrovrtáčky, kotočové leštičky apod.). Práce je spojená jednak s náročností na rozlišení detailů, kdy je nutno rozlišit části pozorovaného předmětu za pomoci lup nebo zvětšovacího přístroje a dále je náročná na jemnou motoriku prstů včetně jejich zatěžování způsobené častým držením drobného nářadí (šroubováčky, pinzety apod.).

Kvalifikační požadavky:

Nejvhodnějším vzděláním je střední vzdělání s výučním listem v oboru výtvarné a uměleckořemeslné práce nebo v oboru hodinář, hodinářské práce případně profesní kvalifikace zlatník a klenotník nebo jemný mechanik.

Relevantní mimořádné provozní události:

- Úraz pracovníka v důsledku účinků mechanických rizik, zejména pořežení nebo píchnutí při používání ostrých nebo špičatých předmětů.
- Pád osoby, uklouznutí při pohybu po mokré nebo jinak znečištěné podlaze, zakopnutí o překážky nebo napevno instalovaná zařízení v dílně nebo v příručním skladu.
- Úraz pracovníka následkem zasažení elektrickým proudem (v důsledku zkratu, technické závady, poškození nebo přetížení používaného zařízení).
- Úraz pracovníka spojený s pracovním prostorem (nedostatečný manipulační prostor nebo pracovní místo, překážky na komunikaci a na komunikačních plochách).
- Poškození pohybového aparátu pracovníka v důsledku častého zaujímání podmíněně přijatelných nebo nepřijatelných pracovních poloh (např. trvalé sezení v předklonu nebo s předkloněnou hlavou, často se opakující práce se zapojením lokálních svalových skupin horních končetin).
- Vznik bolestivých stavů (např. zarudlost, podrážděnost a bolest očí z nošení hodinářské lupy nebo sledování zvětšovacího přístroje, bolest a otlaky předloktí a loktů z častého opírání).
- Fyzické napadení pracovníka agresivním zákazníkem, příp. zlodějem.
- Vznik požáru (např. při používání odmašťovadel nebo pájecího hořáku).
- Nadýchání se nebezpečných výparů, požití nebezpečné chemické látky/směsi nebo zasažení pokožky.

Základní opatření pro předcházení mimořádným událostem nebo jejich následkům:

- Práci smí vykonávat jen zdravotně a odborně způsobilí pracovníci.
- Pravidelné provádění pracovně lékařských prohlídek.
- Seznámení pracovníků se všemi relevantními riziky spojenými s výkonem práce a s opatřeními přijatými proti jejich nežádoucím působením na lidské zdraví.
- Školení o právních a ostatních předpisech v oblasti BOZP a PO.
- Seznámení pracovníků s umístěním prostředků první pomoci a hasebních prostředků, jakož i způsobem přivolání pomoci.
- Používání pouze určených, nepoškozených, pravidelně kontrolovaných/revizovaných pracovních zařízení a elektrických spotřebičů v souladu s pokyny od výrobce.
- Pravidelný úklid, očista ploch a podlahy a odstraňování odpadů.
- Dodržování pravidelných bezpečnostních přestávek nejdéle po 2 hodinách nepřetržité práce se zvýšenou zátěží svalově-kosterního aparátu nebo při zrakové zátěži (používání zvětšovacího přístroje).
- Dodržování zásad požární prevence při používání hořlavých kapalin (odmašťovadel) a otevřeného ohně (pájecího hořáku).
- Práci vykonávat s trpělivostí a rozvahou dle stanovených pracovních postupů a návodu od výrobce.
- Při komunikaci se zákazníky jednat klidně a s rozvahou, vyvarovat se vyhroceným situacím (např. při řešení reklamací, při odhalení zloděje).
- Zajištění zákazu vstupu nepovolaných osob do prostoru pro zaměstnance (instalace zákazové značky, používání zábran, výstražných pásek apod.).
- Pracoviště a místo pracovního úkolu musí být dostatečně osvětleno.

Rizikové faktory:	Doporučené kategorie práce:	Výsledné zařazení do kategorie práce a přijatá opatření pro minimalizaci zdravotních rizik (doplňte):	Základní právní předpisy, které se týkají výkonu práce (v platném znění):
☐ Prach	1 – 2 – 3 – 4		<ul style="list-style-type: none"> • Zákon č. 262/2006 Sb. § 101–106 • Zákon č. 309/2006 Sb. § 2, 4–7 • Zákon č. 133/1985 Sb. § 5, 6, 17 • Nařízení vlády č. 101/2005 Sb. § 3, 4, Příloha č. 1 • Nařízení vlády č. 361/2007 Sb. § 24–27a, 34–35, § 41, 45–48 • Nařízení vlády č. 291/2015 Sb. § 6, 7 • Nařízení vlády č. 375/2017 Sb. Příloha • Nařízení vlády č. 378/2001 Sb. § 3–4 • Nařízení vlády č. 390/2021 Sb. § 3–5 • Nařízení vlády č. 190/2022 Sb. § 3 • Vyhláška č. 180/2015 Sb. § 2–5 • Vyhláška č. 48/1982 Sb. § 54, 57, 60
☒ Chemické látky	1 – 2 – 3 – 4		
☒ Hluk	1 – 2 – 3 – 4		
☐ Vibrace	1 – 2 – 3 – 4		
☒ Fyzická zátěž	1 – 2 – 3		
☒ Pracovní poloha	1 – 2 – 3		
☐ Zátěž teplem	1 – 2 – 3 – 4		
☐ Zátěž chladem	1 – 2 – 3		
☐ Psychická zátěž	1 – 2 – 3		
☐ Neionizující záření a elektromagnetická pole	1 – – 3		
☒ Zraková zátěž	1 – 2 – 3		
☐ Práce s biologickými činiteli	2 – 3 – 4		
☐ Zvýšený tlak vzduchu	2 – 3 – 4		

Četnost periodických lékařských prohlídek: Doporučená četnost pro kategorii 2: 1x za 4 roky (osoby mladší 50 let), resp. 1x za 2 roky (osoby starší 50 let). Periodické lékařské prohlídky je nutné současně provádět kdykoli o to požádá zaměstnanec nebo zaměstnavatel. Pravidla pro provádění lékařských prohlídek včetně lhůt by si měl zaměstnavatel stanovit ve vnitřním předpise.

Karta BOZP pro profesi: Zlatník – klenotník – hodinář

Seznam nebezpečí	Ohrožená část těla													Hodnocení rizik				
	Hlava						Horní končetiny			Dolní končetiny		Různé				N	P	MR (NP)
	lebka	sluch	zrak	dýchací orgány	obličej	celá hlava	ruce/prsty/zápěstí	páže	chodidlo	nohy (části)	pokožka	trup/břicho/záda	vnitřní část těla	celé tělo				
Mechanická nebezpečí																		
Padaající předměty							X		X	X								
Odletující částice			X	X														
Ostré hrany							X											
Pohybující se části zařízení							X											
Pohybující se předměty																		
Kluzký / nestabilní povrch									X									
Špičaté předměty							X											
Látky pod tlakem nebo za sníženého tlaku																		
Zvířata																		
Chemická nebezpečí																		
Nebezpečné plyny a páry					X													
Nebezpečné kapaliny							X				X							
Nebezpečné pevné látky																		
Aerosol, kouř					X													
Nedostatek kyslíku																		
Nebezpečné odpady																		
Biologická nebezpečí																		
Patogenní látky																		
Alergeny																		
Živočišné jedy (toiny)																		
Mikroorganismy (viry, bakterie)																		
Paraziti																		
Hmyz																		
Elektrická nebezpečí																		
Elektrický oblouk																		
Živé části							X	X										
Statická elektřina							X											
Elektromagnetické pole																		
Elektrický zkrat														X				
Blesk, atmosférická elektřina																		
Nebezpečí záření																		
Optické záření (VIS)			X															
Nízkofrekvenční el-mag záření (DV)																		
Vysokofrekvenční el-mag záření (KV)																		
Neionizující záření (IR, UV, laser)																		
Ionizující záření																		
Tepelná nebezpečí																		
Sálavé teplo																		
Konvektivní teplo																		
Kontakt s horkou kapalinou																		
Kontakt s horkým plynem																		
Kontakt s taveninou																		
Kontakt s horkým povrchem																		
Plamen															X			
Výbuch																		
Kontakt s chladnou kapalinou																		
Kontakt s chladným plynem																		
Kontakt s chladným povrchem																		
Sněh, led, tříšť																		
Nebezpečí hluku																		
Vysoce impulsní hluk																		
Proměnný hluk																		
Ustálený hluk																		
Vysokofrekvenční hluk																		
Ultrazvuk																		
Infrazvuk a nízkofrekvenční hluk																		
Nebezpečí vibrací																		
Vibrace přenášená na ruce							X											
Vibrace způsobující kmitání v horní části páteře a hlavy																		
Vibrace přenášené na celé tělo																		
Ergonomická nebezpečí																		
Vysoká teplota vzduchu																		
Nízká teplota vzduchu																		
Nízká/vysoká vlhkost vzduchu																		
Nízká úroveň osvětlení				X														
Oslňující světlo				X														
Blikání, stroboskopické jevy				X														
Příliš malé vizuální detaily				X														
Nevhodná výška pracovní roviny						X		X			X							
Nedostatečná výška pracoviště																		
Omezený pracovní prostor															X			
Ztížený průchod															X			
Nepříjemná pracovní poloha								X			X							
Nevhodné dosahové vzdálenosti							X											
Monotónní činnost																		
Vnucené pracovní tempo																		
Trvalé sledování obrazovek																		
Ruční manipulace																		
- s náradím							X											
- s břemeny																		
- s vozíky																		

Doporučený rozsah osobních ochranných pracovních prostředků	Požadavek na shodu s normou	Orientační životnost (měs.)
Pro ochranu hlavy		
☐ ochranná přilba / průmyslová přilba s vysokým stupněm ochrany	EN 397+A1, EN 14052+A1	PV
☐ průmyslová přilba chránící při nárazu hlavou	EN 812	24
☐ protiiderová ochranná přilba	ČSN 395360	PV
☐ ochrana proti skalpování	24	
☐ ochrana hlavy proti teple a plameni (kukla)	EN ISO 11612	24
☐ ochranná pokrývka hlavy proti slunečnímu záření nebo prachu	12	
☐ ochranná pokrývka hlavy proti chladu	EN 342	24
Pro ochranu sluchu		
☐ zátkové chrániče sluchu a podobné prostředky	EN 352-2	PO
☐ mušlové chrániče sluchu	EN 352-1	12
☐ akustické přílby (tzv. protihlukové přílby)	24	
☐ mušlové chrániče sluchu, které lze připojit k ochranným přílbám	EN 352-3	12
☐ chrániče sluchu s přijímačem nebo s interkomem	EN 352-4,- 5,- 6	PV
Pro ochranu očí a obličje		
☒ ochranné brýle	EN 166	12
☐ ochranné brýle proti rentgenovému, laserovému, UV, IČ a VIS záření	EN 169, EN 170, EN 171, EN 172, EN 379+A1, EN 175	12
☐ ochranné obličejové štíty	EN 166, EN 1731	12
☐ svářečské kukly a štíty (štíty s držadlem, kukly s upínacím náhlavním páskem nebo kukly na ochranné přílby)	EN 166, EN 175, EN 379+A1	24
Pro ochranu dýchacích orgánů		
☒ filtrační polomasky (respirátory) / filtrační polomasky s integrovanou vrstvou aktivního uhlí	EN 149+A1	PO
☐ masky s filtry proti částicím, parám, plynům s vhodnou lícnicovou částí	EN 405+A1, EN 140, EN 136, EN 143,	PO
☐ izolační dýchací přístroje s přívodem vzduchu	EN 137, EN 138, EN 14593-1,2, EN 14594	36
☐ prostředky na ochranu dýchacích orgánů včetně snímatelné svářečské kukly	EN 12941+A2 / EN 12942	PV
Pro ochranu rukou a paží		
☐ rukavice na ochranu před mechanickými riziky nebo proti pořežu	EN 420+A1, EN 388, EN 381-1, EN 1082-1,- 2	PO až 3
☐ rukavice na ochranu před vibracemi	EN ISO 10819	6
☐ rukavice na ochranu před chemickými látkami a biologickými činiteli	EN 374-1,- 2,- 3,- 4	PO až 2
☐ rukavice na ochranu před elektřinou	EN 60903-ed.2, EN 12477+A1, EN 16350	3 až 6
☐ rukavice na ochranu před teplem nebo ohněm	EN 407, EN 12477+A1	3 až 6
☐ rukavice na ochranu před nízkými teplotami	EN 511	3 až 6
☐ rukavice na ochranu před ionizujícím zářením a radioaktivními látkami	EN 421	24
☐ palcové rukavice	EN 420+A1, EN 388	2
☒ ochranné návleky na prsty	1	
☐ ochranné rukávy, náloketníky, zápěstní řemínky (nátepníky)	EN 1082-1,- 2	6 až 24
☐ ochranné rukavice pro práci ve vlhkém, mokřem nebo znečišťujícím prostředí	EN 420+A1	PO
Pro ochranu nohou		
☐ obuv polobotková, kotníčková, poloholeňová, holeňová a vysoká, zejména do vlhkého prostředí	EN ISO 20347, EN ISO 20345	24
☐ obuv s ochrannou a bezpečnostní tužinkou	EN ISO 20345, EN ISO 20346	12 až 24
☐ obuv, kterou lze rychle vyzout	12	
☐ obuv s podešví odolnou proti žáru (perko)	EN ISO 20349	12
☐ obuv, vysoká obuv, přezůvková obuv s protiskluznou podešví	EN ISO 20345	9 až 24
☐ obuv, vysoká obuv, přezůvková obuv odolná proti vibracím	EN ISO 20345	12
☐ obuv, vysoká obuv, přezůvková obuv antistatická	EN ISO 20345	12
☐ obuv, vysoká obuv, přezůvková obuv tepelně izolační	EN ISO 20345	6
☐ obuv chránící před chemickými látkami	EN 13832-2,- 3	6 až 12
☐ ochranná obuv pro obsluhu přenosných řetězových pil	EN ISO 17249 ed.2	12
☐ ochrana nohou proti pořežání (kamaše)	EN ISO 381-5	6 až 12
☐ chrániče kolen	EN 14404+A1	12
☐ chrániče nártu	EN 13277	12
☐ vyměnitelné podešve (odolné proti žáru, propíchnutí nebo potu)	EN ISO 20345	24 až 36
Pro ochranu trupu a břicha		
☐ ochranné vesty, kabáty a zástěry na ochranu před mechanickými riziky nebo proti pořežu	EN ISO 13998, EN ISO 11393-6	24 až 48
☐ ochranné vesty, kabáty a zástěry na ochranu před rozstříknutým roztaveným kovem	EN ISO 9185	24
☐ ochranné vesty, kabáty a zástěry na ochranu před chemickými látkami a biologickými činiteli	EN 14605+A1	6 až 12
☐ ochranné vesty, kabáty a zástěry proti chladu	EN 342	24 až 36
☐ vyhřívané vesty	36 až 72	
☐ ochranné zástěry proti vodě	18	
☐ záchranné plovací vesty	EN ISO 12402-6+A1	24 až 48
☐ zástěry na ochranu před rentgenovým zářením	EN 61331-3	24 až 36
☐ bederní pásy, protektory	24 až 36	
Prostředky pro prevenci pádů		
☐ zachycovací postroje, spojovací prostředky, spojky, kotvící zařízení	EN 354, EN 361, EN 362, EN 795,	12
☐ prostředky pro zachycení nebo tlumení kinetické energie při pádu	EN 353-1+A1, EN 353-2, EN 355, EN 360, EN 363	PV
☐ pásy a spojovací prostředky pro pracovní polohování nebo zadržení	EN 358,	PV
Ochranné oděvy		
☐ ochranné pracovní oděvy (dvojdielné, kombinězy)	EN ISO 13688, EN 342, EN 343+A1, EN 381-5,- 11, EN 1149-5,	6 až 24
☐ oděvy poskytující ochranu před strojním zařízením a ručním nářadím (proti bodnutí, pořežání apod.)	EN ISO 20471+A1, EN ISO 11611, EN ISO 11612, EN 13034+A1	12
☐ oděvy na ochranu před chemickými látkami a biologickými činiteli	EN 14605+A1	12 až 24
☐ oděvy na ochranu před nebezpečnými mikroorganismy	EN 14126	JP
☐ oděvy chránící před rozstříkem roztaveného kovu nebo před infračerveným zářením	EN 348, EN ISO 11612, EN ISO 6942	PO až 24
☐ oděvy odolné proti žáru a ohni	EN 11611, EN ISO 11612, EN 1486, EN ISO 14116	6 až 24
☐ oděvy proti chladu	EN 342, EN 343+A1, EN 14058	36
☐ oděvy proti vodě s impregnací (nepromokavé)	EN 342, EN 343+A1, EN 14058, EN 14360, EN ISO 15027-1	12 až 24
☐ oděvy na ochranu před ionizujícím zářením	EN 1073-1,2	36
☐ oděvy na ochranu před kontaminací radioaktivními částicemi	EN 1073-2	JP
☐ oděvy na ochranu proti statické elektřině a elektrickému oblouku	EN 1149-1,2,3,5, EN 61482-1-2	12
☐ oděvy prachotěsné a proti kapalným aerosolům	EN 14605+A1, EN ISO 13982-1; EN 13034 + A1	JP
☐ oděvy plynotěsné	EN 943, EN 14126	PV
☐ oděvy a doplňky s vysokou viditelností z retroreflexních a fluorescenčních materiálů	EN ISO 20471	6 až 24

PV	Podle určení výrobce
PO	Po opotřebení (u ochrany dýchacích orgánů do nasycení filtračního média)
JP	Pro jednorázové použití

Pokyny pro zajištění bezpečnosti práce

Výroba, úpravy, opravy a čištění šperků

Pokyny pro bezpečnou práci:

- Při výrobě polotovárů pro výrobu šperků (tj. ruční lití nebo tavení drahých kovů) postupovat podle zavedené zlatnické techniky. Je nezbytné se především vyvarovat průniku vody do taveniny, potřísnění taveninou a vdechování kovových par apod.
- Při pájení za použití letovacího hořáku je nutné dbát na správné nastavení hořáku a dodržet zásady požární prevence. V blízkosti zapáleného hořáku se nesmí vyskytovat žádné hořlavé předměty.
- Přírodní hadice použitého plynu musí být řádně připevněny svorkami schváleného typu, nesmí být poškozené (zpuhčelé, popraskané) a musí být pravidelně kontrolovány (mýdlovým roztokem).
- Pracovní pomůcky a pájené díly nesmí být znečištěny oleji, tukem nebo jinými hořlavými látkami.
- Při závadě na letovacím hořáku nebo vzniku mimořádné události (např. požár), musí být neprodleně uzavřen ventil přívodu plynu.
- Při provádění údržby na letovacím hořáku musí být uzavřeny ventily přívodu plynu, vypuštěn plyn z hadic a povoleny regulační šrouby redukčních ventilů.
- Při pájení nebo svařování laserem důsledně dodržet pokyny výrobce (jedná se o lasery třídy 4!), zejména nesundávat nebo poškozovat kryty a ochranná zařízení. Laser smí obsluhovat pouze osoba pověřená zaměstnavatelem a s potřebnou kvalifikací dle NV č. 291/2015 Sb.
- Při gravírování, rytí vzorů nebo písmen, anebo při provádění změn v uspořádání nebo usazení kamenů ve špercích používat vhodné a nepoškozené pomůcky (rytka, zlatnické nože, zatlačiče kamenů, kulové svěrky, upínací zařízení apod.).
- Při používání polariskopů, refraktometrů, mikroskopů, zvětšovacích přístrojů a jiných optických nástrojů dodržet návody k obsluze těchto zařízení a vyvarovat se nadměrné zrakové zátěži (nejdéle po 2 hodinách práce změnit charakter práce nebo zařadit bezpečnostní přestávku) – riziko vzniku poškození zraku.
- Při přípravě kyselinových čisticích lázní (kys. citronová nebo dusičná) je nezbytné dodržet pokyny uvedené v bezpečnostních listech použitých látek (jedná se o silné žíraviny!). Skladovat kyseliny pouze na místech k tomu určených v předepsaném množství a v bezpečných/originálních obalech; na obalech musí být uvedena značka bezpečnosti „žíravost“.
- Při rhodiování používat stanovené pomůcky (háčky pro zavěšení pokovovaného šperku do galvanické lázně, nevodivé pinzety a rukavice aj.), vyvarovat se náhodného dotyku na elektrody galvanizátoru a nevdechovat vznikající plyny.
- Při práci všedě nejdéle po 2 hodinách změnit charakter práce (pracovní polohu) nebo zařadit bezpečnostní přestávku – riziko vzniku muskuloskeletálních onemocnění.

Zakázané práce:

- Umožnit vstup cizím osobám na pracoviště.
- Používat pracovní prostředky, nářadí a zařízení k jiným účelům, než je určeno výrobcem.
- Používat poškozená kladívka a dlátky, tj. s otřepy, s uvolněnou nebo naprasklou násadou apod.
- Zastavovat uličky na pracovišti pracovními pomůckami a materiálem ztěžujícím průchod nebo únik v případě nouze.
- Umísťovat hořáky do míst, kde může vzniknout požár nebo zranění procházejících osob.
- Používat pro skladování kyselinových lázní neoriginální (náhradní) obaly, které nejsou odolné proti žíravým účinkům daných kyselin, anebo které nejsou řádně označeny značkami podle Nařízení CLP.
- Nalévat do ultrazvukové lázně kyseliny.
- Pracovat ve volné vlajícím oděvu, s neupnutými rukávy nebo šátký, s neseputými dlouhými vlasy, řetízky apod.

Používání strojního zařízení a ručního nářadí při výrobě a opravách hodin a hodinek

Pokyny pro bezpečnou práci:

- Pro každé používané strojní zařízení musí být k dispozici návod k obsluze, s nímž musí být pracovník řádně seznámen, anebo musí být zpracován místní provozní bezpečnostní předpis.
- Strojní zařízení a ruční nářadí používat pouze k účelům a způsobem dle návodu výrobce. Nástroje a příslušenství používat pouze ta, která jsou pro dané zařízení určena.
- Před započetím práce na strojním zařízení provést kontrolu provozuschopnosti (vizuálně a provedení chodu naprázdno) a ochranných zařízení (zakrytování všech nebezpečných točivých, pohyblivých a sbíhavých částí strojního zařízení). Při zjištění závady na stroji neprodleně tuto skutečnost nahlásit odpovědné osobě.
- Před zahájením obrábění materiálu je nutné obrobek řádně upevnit do sklíčidla (resp. stupňovité upínky); při obrábění za použití ručního nářadí obrobek upevnit do svěraku nebo svorky.
- Při práci na strojním zařízení je nutné dodržet pokyny výrobce uvedené na informačních štítcích a bezpečnostních značkách umístěných na zařízení. Zejména je nutné v souladu se stanoveným pracovním postupem zvolit odpovídající rychlost otáček, vhodný pracovní nástroj apod.
- Během práce je nutné pravidelně kontrolovat funkčnost ochranných zařízení a nevyřazovat je z provozu.
- Při používání zařízení s točivými částmi (např. mikrosoustruh, kotoučová leštička, fréza apod.) používat ochranné návleky na prsty, mít sepnuté vlasy a upnuté rukávy – riziko namotání na točící se část zařízení.
- Po skončení práce musejí být strojní zařízení, použité nástroje, nářadí, měřidla a pracovní pomůcky řádně očištěny – nutno odstranit všechny odřezy, prach, zbytky materiálu apod. a vše uklidit na určené místo.
- Všechny manipulační plochy, únikové cesty a únikové východy na pracovišti musejí být udržovány trvale volné.
- Při používání ručního nářadí s ostrými nebo špičatými částmi dbát zvýšené opatrnosti; používat pouze nepoškozené nářadí s čistými a řádně upevněnými úchopovými částmi.
- Při vyndávání hnací pružiny hodin dbát zvýšené opatrnosti – pokud není pružina rozvinuta po předchozím uvolnění hrozí její vystřelení a vznik zranění osoby.
- Pracoviště musí být vybaveno vhodným nábytkem, zejména výškově stavitelnou pracovní židlí a tam, kde je to potřeba, tak musí být pracovní stůl opatřen měkkými podpěrkami rukou nebo předloktí.
- Místo pracovního úkolu musí mít intenzitu osvětlení min. 1 000 lx. Pracovník musí mít možnost si dle potřeby nastavit úhel osvětlení anebo i jeho intenzitu.

Zakázané práce:

- Zahájit práci na strojním zařízení bez předchozí důkladné kontroly provozuschopnosti.
- Pracovat na strojním zařízení, které není ve vyhovujícím technickém stavu, nebo které má poškozené nebo nefunkční ochranná zařízení.
- Vzdalovat se od běžícího strojního zařízení a ponechávat jej bez dozoru.
- Umožnit obsluhovat strojní zařízení nepovolanými osobami.
- Odstraňovat ze strojního zařízení ochranné kryty, deaktivovat ochranná zařízení nebo zasahovat do pracovního prostoru nástroje.
- Při doběhu a posuvu rotujících částí odstraňovat třísky a odřezy, dotýkat se doblhající částí.
- Čištění strojních zařízení a pracovních nástrojů provádět holými rukama.
- Na strojních zařízeních s rotačními nástroji pracovat ve volné vlajícím oděvu, s neupnutými rukávy nebo šátký, s neseputými dlouhými vlasy, při práci nosit řetízky apod.

Metodologie pro vyhodnocení rizik (k tabulce na s. 16)

Pravděpodobnost	
Lze očekávat (stává se často)	10
Je to možné	6
Ne příliš obvyklé, ale možné	3
Ne příliš pravděpodobné, ale již se někde stalo	1
Možné, ale nepravděpodobné, ještě se nestalo	0,5
Prakticky nemožné	0,2
Vyloučené	0,1

Následky (závažnost)	
Katastrofa (mnoho SÚ, nebo škoda přes 100 mil. Kč)	100
Závažná havárie (několik SÚ, nebo škoda přes 10 mil. Kč)	40
Havárie (jeden SÚ, nebo škoda přes 1 mil. Kč)	15
Vážná nehoda (těžký úraz, nebo škoda přes 100 tis. Kč)	7
Nehoda (úraz bez trvalých následků, nebo škoda přes 10 tis. Kč)	3
Porucha (drobné poranění, nebo škoda nad 1 tis. Kč)	1
Poznámka: SÚ = smrtelný úraz	

Míra rizika (MR)	Úroveň rizika	Kategorie přijatelnosti	Priorita opatření
≥ 160	velmi vysoké riziko	nepřijatelné riziko	Přerušit provoz nebo ihned přijmout opatření ke snížení rizika
48 až 159	vysoké riziko		
20 až 47	významné riziko	podmíněně přijatelné riziko	Opatření ke snížení rizika přijmout bez zbytečného odkladu
8 až 19	zvýšené riziko		
3,1 až 7	mírné riziko	přijatelné riziko	Opatření ke snížení rizika provést podle pořadí významnosti
≤ 3	zanedbatelné riziko		

Poznámka: Tato karta BOZP je pouze základním východiskem pro praktické uplatňování zásad prevence rizik na pracovištích a neřeší uvedenou problematiku vyčerpávajícím způsobem. | Vypracoval: doc. RNDr. Petr. A. Skřehot, Ph.D., MSc. | Lektoroval: Ing. Jakub Marek, MSc. | © Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví, z. ú., 2023, www.zuboz.cz